

รางจืดดอกม่วง

ชื่อวิทยาศาสตร์	: <i>Thunbergia laurifolia</i> Linn.
ชื่อภาษาอังกฤษ	: Babble's Bill Leaf
ชื่ออื่นๆ	: ยาเขียว เครือเขาเขียว กำลั้งข้างเฟือก (ภาคกลาง) หนามแห่น (เหนือ) ย่ำแย้ (อุตรดิตถ์) น้านอง (สระบุรี) คาย (ยะลา) คูเหว่า (ปัตตานี) รางเย็น ทิดพุด แอดแอ ขอบชะนาง จอลอดิเออ ชั่งกะ ปั้งกะละ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) พอหน่อเตอ
วงศ์	: THUNBERGIACEAE (ACANTHACEAE)

ลักษณะพืช

เป็นไม้เถาเนื้อแข็งขนาดกลาง ใบเดี่ยวรูปไข่ปลายเรียวแหลม ผิวเรียบมัน ขอบใบเว้าเล็กน้อย ดอกรูปปากแตร ออกเป็นช่อที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีม่วงแกมน้ำเงิน มีใบประดับหุ้มดอกสีเขียวประแดง ผลเป็นฝัก มีลักษณะกลมและมีปากยาวแหลมที่ตอนปลายคล้ายหัวนก เมื่อแก่จะแตกออกเป็น 2 ซีก

รางจืดพบขึ้นอยู่ตามป่าดงดิบ ป่าละเมาะหรือทุ่งหญ้า ตามที่รกร้างว่างเปล่าทั่วไป

การปลูกและขยายพันธุ์

รางจืดปลูกได้ทั่วไป ชอบดินร่วนปนทราย ชอบความชุ่มชื้น ต้องการแสงแดดปานกลาง ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด โดยเมล็ดจะแก่ประมาณเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ให้เก็บฝักที่ยังไม่แตกใส่ในภาชนะ เพื่อป้องกันเมล็ดแตกกระเด็น หลุมปลูกควรรองพื้นด้วยปุ๋ยคอก และปลูกห่างจากค้ำ 50 เซนติเมตร ค้ำรางจืดอาจใช้ค้ำปูนหรือค้ำไม้ก็ได้ ควรเก็บเกี่ยวเมื่ออายุ 1 ปี โดยเก็บใบที่เจริญเต็มที่ หรือเถาขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 0.5 เซนติเมตร

การใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ทางยา

ราก เถา : รสจืดเย็น ตำคั้นหรือเอารากฝนกับน้ำ หรือต้มเอาน้ำยาดื่ม ถอนพิษ แก้ไข้ ถอนพิษยาเบื่อเมา แก้ร้อนในกระหายน้ำ

ราก : รสจืดเย็น แก้ไอเสบ แก้ปวดบวม

ทั้งต้น: รสจืดเย็น ประงายแก้มะเร็ง

ใบ : คั้นน้ำจากใบกินแก้โรคประจำเดือนไม่ปกติ แก้ปวดหู หรือตำใบพอก แก้ปวดบวม

การใช้ประโยชน์อื่นๆ

- นำใบและต้นรางจืดตำให้ละเอียด ผสมน้ำ 1 ขัน กรองเอาแต่น้ำ นำไปกรอกให้โค-กระบือกิน รักษาอาการโคئنสารพิษ (ภูมิปัญญาไทย สมุนไพรสำหรับโค-กระบือ)

สารสำคัญ

มีการทดลองฤทธิ์ลดไข้ในหนูขาว พบว่าได้ผลดีและการทดลองเพื่อใช้แก้พิษที่เกิดจากยาฆ่าแมลงโพลีคอลลินสัตว์ได้ผลดีพอควร การให้น้ำคั้นใบสดแก่ผู้ที่ได้รับยาฆ่าแมลงดื่มก่อนนำส่งโรงพยาบาลเป็นการช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้

การตลาด

- รูปแบบผลิตภัณฑ์รางจืด ได้แก่ ชาสมุนไพรรางจืด แคปซูลรางจืด เครื่องดื่มรางจืด ผงปรุงสำเร็จ

- ราคาวัตถุดิบรางจืดแห้ง กิโลกรัมละ 150 บาท (ข้อมูลจากสถาบันการแพทย์แผนไทย) และกิโลกรัมละ 40 บาท (ข้อมูลจากสมาคมการแพทย์แผนไทยสระบุรี)

- ราคาต้นพันธุ์รางจืด ต้นละ 30-50 บาท (ข้อมูลจากชมรมรักย์สมุนไพรลำปาง)